

Memo

Werkwijze herintroductie konijnen Vlieland

Datum: 7 september 2022

Opgesteld door:

Onderwerp

Project voor herintroductie van konijnen in de duinen van Vlieland. Het project bestaat uit twee delen:

1. Vangen van konijnen op terreinen van het Havenbedrijf Rotterdam.
2. Uitzetten van konijnen in de duinen van Vlieland (Staatsbosbeheer).

Samenvatting project

Staatsbosbeheer wil konijnen uitzetten in de duinen van Vlieland.   en   voeren dit uit. Zij gaan konijnen vangen op terreinen van het Havenbedrijf Rotterdam. De konijnen worden uitgezet in de duinen van Vlieland.

Het vangen valt onder de ontheffing van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland voor beheer en schadebestrijding van het konijn. Voor het onder zich hebben en vervoeren van de konijnen is geen ontheffing nodig. De Provincie Zuid-Holland geeft een goedkeuring voor deze activiteit.

Uitzetten op Vlieland past binnen het beheerplan Natura 2000. De Provincie Fryslân geeft een goedkeuring voor deze activiteit.

Een uitgebreidere toelichting staat in bijlage 1 bij deze memo.

Onderdelen werkzaamheden

Juridisch gezien bestaan de uit te voeren werkzaamheden uit de volgende stappen:

- Vangen (zonder te doden)
- Vangen en doden (<5% sterfte)
- Vervoeren en onder zich hebben
- Uitzetten

Deel Zuid-Holland

Deze memo en de bijlagen gaan specifiek over de toestemming die nodig is om het Zuid-Hollandse deel van dit project uit te voeren. De memo geeft wel uitleg over de werkzaamheden in de provincie Fryslân. Dat is belangrijk om een goed beeld van het project te hebben.

Contact met Omgevingsdienst Zuid-Holland zuid

De omgevingsdienst adviseert om het "Zuid-Hollandse deel" van dit project uit te voeren onder de ontheffing van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland voor het uitvoeren van beheer en schadebestrijding bij konijnen.

De werkzaamheden voor het Havenbedrijf hebben feitelijk beheer en schadebestrijding als doel. Enige verschil is dat de konijnen niet gedood worden. Er is immers een bestemming voor levende konijnen.

Ontheffing Faunabeheereenheid

De Faunabeheereenheid kreeg op 13 september 2021 ontheffing voor het uitvoeren van beheer en schadebestrijding van konijnen in Zuid-Holland. De ontheffing biedt mogelijkheden voor het toepassen van de gewenste vangmethoden voor dit project:

- Fretteren
- Repeterende kastval
- Lange staande netten

Laten leven past in ontheffing

De ontheffing van de Faunabeheereenheid geldt voor het verbod om konijnen opzettelijk te vangen of te doden. Vangen en de konijnen laten leven past binnen deze ontheffing.

Vervoeren en onder zich hebben

De Wet natuurbescherming verbiedt het vervoeren en onder zich hebben van konijnen niet. Er geldt een landelijke vrijstelling mits de konijnen op een legale manier zijn verkregen. De Provincie Zuid-Holland wil dit schriftelijk bevestigen aan [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] voordat het project van start gaat.

Overzicht toestemmingen nodig voor dit project

- Brief van Provincie Zuid-Holland waarin de provincie aangeeft akkoord te zijn met de voorgestelde werkwijze.
- Toestemming van Faunabeheereenheid om gebruik te maken van de ontheffing Beheer en Schadebestrijding konijn (Havenbedrijf heeft deze toestemming waarschijnlijk al).
- Brief van Provincie Fryslân waarin de provincie aangeeft akkoord te zijn met de voorgestelde werkwijze.
- Toestemming van Havenbedrijf Rotterdam voor uitvoeren van beheer en schadebestrijding op enkele terreinen in de haven met als doel konijnen levend te verplaatsen.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Toelichting project en werkwijze
- Bijlage 2: Omschrijving vangmethodes

Bijlage 1

Toelichting project en werkwijze

Vlieland

Het gaat slecht met de konijnen in de duinen van Staatsbosbeheer op Vlieland. Konijnen zijn belangrijk voor het ecosysteem in de duinen. Het graas- en graafgedrag van de konijnen helpt om bijzondere duinnatuur te behouden. Staatsbosbeheer wil graag konijnen herintroduceren in de duinen van Vlieland. Staatsbosbeheer hanteert hiervoor het OBN Werkprotocol konijnen uitzetten voor populatieherstel 2022 (bij: Project OBN-2017-86-DK).

Beheerplan Vlieland

In het Natura 2000 Beheerplan Vlieland (op 28 september 2021 verlengd voor zes jaar) staat herintroductie van konijnen genoemd als beheermaatregel. Doelen van deze maatregel zijn het verbeteren van het biotoop voor holenbroedende vogels en verbeteren en in stand houden van Grijze duinen.

Werkzaamheden Fryslân binnen kaders beheerplan

De Provincie Fryslân beschouwt herintroductie van konijnen als maatregel die binnen het Natura 2000 beheerplan mogelijk is. Voor het onderdeel gebiedsbescherming is daarom geen ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming nodig. De Provincie Fryslân beschouwt de maatregelen als bestendig beheer en uitvoering van het Natura 2000 beheerplan. De Provincie Fryslân stelt een goedkeuringsbrief op voor de uit te voeren werkzaamheden in haar provincie.

Vangen in Zuid-Holland

Havenbedrijf Rotterdam laat op haar terreinen beheer en schadebestrijding uitvoeren door jagers. Levend vangen en elders uitzetten is voor Het Havenbedrijf een kans om de overlast op een positieve manier te beperken. Daarom stelt het Havenbedrijf locaties beschikbaar om konijnen levend te vangen.

Onderdelen werkzaamheden

Juridisch gezien bestaan de uit te voeren werkzaamheden uit de volgende stappen:

- Vangen (zonder te doden)
- Vangen en doden (<5% sterfte)
- Onder zich hebben en vervoeren
- Uitzetten

Hieronder zijn deze stappen uitgewerkt.

Vangen (zonder te doden)

Vangenmethoden

Voor dit project is het mogelijk om konijnen te vang en met twee methodes: fretteren en het gebruik van een repeterende kastval. Het OBN werkprotocol konijnen uitzetten voor populatieherstel geeft uitleg over deze vangmethodes (zie ook tekst in de bijlage)

Fretteren

Vangen van konijnen met de vangmiddelen fretten en buidels. Deze vangmiddelen staan in de wet natuurbescherming genoemd als toegestane vangmiddelen.

Repeterende kastval

Vangen van konijnen met behulp van een repeterende kastval in een raster. Dit vangmiddel staat niet in de Wet Natuurbescherming en ook niet in het Besluit Natuurbescherming.

In de ontheffing voor beheer en schadebestrijding van het konijn van de Faunabeheereenheid is het gebruik van kastvallen als vangmiddel toegestaan.

Lange staande netten

Lange staande netten worden vaak gebruikt als aanvulling bij de andere vangmethodes. Dit vangmiddel staat niet in de Wet Natuurbescherming en ook niet in het Besluit Natuurbescherming. In de ontheffing voor beheer en schadebestrijding van het konijn van de Faunabeheereenheid is het gebruik van lange staande netten als vangmiddel toegestaan.

Klein percentage: vangen en doden (<5% sterfte)

Elke vangmethode geeft een risico op het sterven van de te vangen dieren. Dat geldt ook voor de vangmethoden fretteren en repeterende kastval. Voor de methode fretteren is het sterftepercentage van de konijnen kleiner dan 5%. Toch komt het voor dat dieren gedood moeten worden (zie omschrijving werkwijze fretteren in de bijlage).

De huidige ontheffing beheer en schadebestrijding van de Faunabeheereenheid voorziet in het vangen en doden van konijnen

Onder zich hebben

Transport

De levend gevangen konijnen brengen wij onder in speciale transportkistjes. Deze bevatten voldoende ventilatieopeningen. Op de bodem van de kistjes ligt een laag hooi. Wij plaatsen alleen konijnen bij elkaar in de kistjes als zij uit hetzelfde hol komen. In één kistje gaan maximaal twee konijnen.

Konijn wordt in een transportkistje geplaatst.

Tijdelijk huisvesten

De resultaten van een vangdag zijn nooit zeker. Daarom willen we graag de mogelijkheid hebben om twee vangdagen na elkaar te houden. Alle gevangen dieren verplaatsen wij daarna in één keer naar Vlieland.

De dieren die op de eerste dag gevangen worden, hebben wij dus maximaal 48 uur onder ons. We huisvesten de deze dieren in compacte hokken met voldoende daglicht, ventilatie, voedsel en water. De dieren worden alleen gehuisvest. Dus nooit twee dieren bij elkaar.

Vervoeren

Na de tweede vangdag vervoeren wij alle gevangen konijnen in de transportkistjes naar Vlieland. We vervoeren de dieren in een gesloten wagen.

Uitzetten

Voor het uitzetten van de konijnen hanteren wij de werkwijze van het OBN Werkprotocol konijnen uitzetten voor populatieherstel 2022 (bij: Project OBN-2017-86-DK).

Graag zet ik even het wettelijke kader voor je uiteen, op basis waarvan ik tot de conclusie kom dat je de gevangen konijnen mag vervoeren.

Ontheffing "onder zich hebben" en vervoeren is niet nodig

De Provincie Zuid-Holland trekt de volgende conclusie:

- De Wet natuurbescherming (Wnb) kent geen verbod op het onder zich hebben en vervoeren van wilde konijnen.
- Het Besluit natuurbescherming (Bnb) zegt niets over het vervoeren maar verbiedt wel het onder zich hebben van uit het wild afkomstige wilde konijnen (artikel 3.25 Bnb);
- Maar er geldt een algemene vrijstelling van artikel 3.25 Bnb, opgenomen in artikel 3.22, tweede lid, van de Regeling natuurbescherming (Rnb), voor het onder zich hebben van o.a. levende konijnen mits deze aantoonbaar legaal zijn verkregen op basis van een ontheffing of vrijstelling op grond van de Wnb.

Het is dus in het hele land toegestaan om levende, wilde konijnen onder zich te hebben, mits deze aantoonbaar legaal zijn verkregen.

Bijlage 2

Omschrijving vangmethodes

Bron: OBN Werkprotocol konijnen uitzetten voor populatieherstel 2022 (bij: Project OBN-2017-86-DK).

Fretteren

Bij deze methode zet een fretteur alle uitgangen van een konijnenhol af met buidels van nylon of van staal. Hierna zet de fretteur een fret in één van de gangen. De fret drijft de konijnen uit het hol, één van de buidels in.

Bij fretteren wordt gebruik gemaakt van fretten. Fretten zijn roofdieren, daarom proberen zij het konijn te vangen. Het succes van deze methode berust op het feit de konijnen meestal uit de burcht vluchten. Bij enkele (circa 5-10%) van de fretteerpogingen vangt de fret het konijn onder de grond. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Meestal gebeurt dit in een doodlopende gang in het hol, of na een verstoring.

Een fretteur moet goed volgen wat zich onder de grond afspeelt tijdens de vangactie. Daarom is het belangrijk om de gebruikte fretten uit te rusten met zenders. Zo is het voor de fretteur mogelijk om de fret te lokaliseren.

De fretteur kan dan, als dat nodig is, de fret en het konijn snel uitgraven. In het geval dat de fret het konijn heeft gevangen moet de fretteur beoordelen of het konijn gewond is. In bijzondere gevallen (minder dan 5% van de fretteerpogingen) is het noodzakelijk het konijn te doden. Het is belangrijk dat de fretteur dit snel en humaan kan doen.

Het gebruik van zenders voorkomt daarnaast ook dat een fret in het veld achter blijft. Daarom is het belangrijk dat de fretteur altijd door middel van handmatig graven het hol kan bereiken.

Dit maakt dat niet alle konijnenholen geschikt zijn voor deze vangmethode. Een goede fretteur zal zijn fret niet inzetten in hollen die:

Uitkomen in holle ruimten (kruipruimten of loze ruimten onder een gebouw of ander obstakel);

Onder een obstakel liggen (dicht struikgewas, asfalt, betonplaten, klinkers of trottoir);

Zeer uitgebreid en diep zijn (bijvoorbeeld hollen onder in hoge dijken of duinen).

Een buidel van nylon

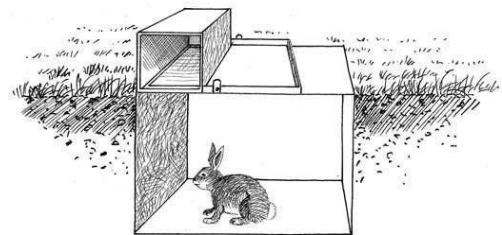
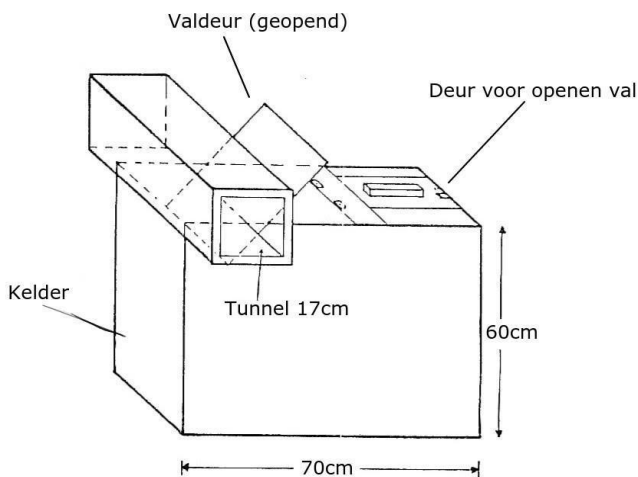

Een buidel van staal

Repeterende kastvallen in een omheining

Een repeterende kastval is een niet selectieve vangmethode. De val bestaat uit een doorloop, met een valklep. Onder de doorloop bevindt zich een kist. Als er een konijn door de doorloop loopt, valt deze via de valklep in de kist.

De val werkt door deze in een raster te plaatsen. Het raster staat tussen het verblijfgebied en het foerageergebied van de konijnen. Het raster dwingt de konijnen om de doorloop van de val als onderdeel van hun wissel te gebruiken. De valklep staat dan niet actief. De val is dan dus niet geactiveerd. Na plaatsing van het raster moet de beheerder het raster een aantal weken controleren. De konijnen hebben een periode van gewenning nodig voordat zij de doorloop van de val gebruiken. Graafplekken onder of gaten in het raster moeten worden gedicht. Als de konijnen de doorloop van de val gebruiken in hun wissel kan de val geactiveerd worden. De val kan dan in één nacht alle konijnen vangen die gebruik maken van de wissel. De methode met de repeterende kastval vergt vooral inzet tijdens het installeren van de vallen en tijdens de gewenningsperiode. Bij activering van de val moet deze na enkele uren geïnspecteerd te worden. Met een repeterende kastval is het mogelijk grote aantallen konijnen in kort tijd te vangen. De belangrijkste beperking van deze methode is het raster. Deze moet goed te plaatsen zijn tussen de foerageergebieden en de verblijfplaatsen. Niet elk terrein zal zich daarvoor lenen.

Schematische weergave van de repeterende kastval met afmetingen en rechts zij aanzicht.

Een repeterende kastval in een raster.

Lange staande netten

Een andere vangmethode is het gebruik van lange staande netten. Bij deze methode plaatst de beheerder 's avonds of 's nachts lange staande netten (vergelijkbaar met mistnetten) tussen de foerageerplek en de konijnenholen. Dit kunnen ook vluchtgangen zijn. Door de konijnen vervolgens te verstoren rennen zij van de foerageerplek naar de hopen. Hierbij belanden de konijnen in het staande net.

De methode van lange staande netten is arbeidsintensief. De methode is alleen toepasbaar in gebieden met een duidelijke scheiding tussen foerageergebieden en vlucht of verblijfgebieden. Deze methode biedt een alternatief voor het gebruik van repeterende kastvallen in een omheining. Het lange staande net staat er immers tijdelijk en alleen tijdens de vangactie. Dit maakt deze methode geschikt op plekken waar een repeterende kastval niet kan blijven staan. Het vangsucces van lange staande netten is beperkt. De methode is vooral geschikt in combinatie met andere methoden. Het biedt een aanvulling voor lastige terreinen.

Foto: Lange staande net